

Exempel på krönika med betyget Väl godkänt

Ur provet Relationer och starka band, ht 2009

Denna instruktion var elevens utgångspunkt:

B1 Pinsamma föräldrar?

Relationen till föräldrarna kan ibland vara komplicerad, vare sig man är ungdom eller vuxen. Många har skämts för sina föräldrar. Man kan uppleva dem som pinsamma, omoderna eller annorlunda. Att andra kritiserar dem kan dock vara känsligt.

En dagstidning uppmanar sina läsare att skicka in krönikor som behandlar relationer mellan föräldrar och ungdomar. Du bestämmer dig för att bidra. En krönika är en personligt hållen text om något aktuellt ämne som kan intressera många.

■ Skriv din krönika. **Ge exempel** på egna och/eller andras erfarenheter av hur man kan uppleva sina föräldrar och **jämför** erfarenheterna med vad som framkommer i texthäftet. **Reflektera** över orsaker till de känslor som uppstår i dessa sammanhang.

Rubrik: **Pinsamma föräldrar?**

Bedömningsskala: IG–MVG

Så här såg elevens text ut:

Pinsamma föräldrar?

”Kan du tänka dig hur pinsamt det var när mamma hamtade mig från bandyträningen i fredags? Jag menar, hon hade ju inte ens tagit den snygga bilen utan den fula, äckliga golfen.”

Nej det kan du inte, för du ser inte vad som var så pinsamt med det. Men jag kände det och min mamma såg det på mig.

Alla går igenom det. Det är ett steg i livets mognadsprocess, precis som ”jag kan själv-perioden” när man är fyra och puberteten när man är tolv. Man avfärdar sina föräldrar. Man vill framstå som självständig och tuff inför kompisarna. Det som då förstör ens image mest är om man har en förälder som håller efter sig hela tiden.

Egentligen är jag mer imponerad av de ungdomar som är stolta över sina föräldrar. De som kan gå ut och handla kläder med sina föräldrar utan att känna sig obehagliga. Det verkar lite mer vuxet att kunna göra det.

Så länge man får bestämma själv och ta egna beslut så är det väldigt vuxet att kunna umgås med sina föräldrar. Så länge man framstår som vuxen inför sina kompisar så är det inte pinsamt, utan snarare lite tufft.

Mustafa Can skriver i sin bok ”Tätt Intill Dagarna” om hur han, när han var liten, går på stan med sin mor, men när han ser sina vänner så försöker han ljuga och säga att han är ute ensam. Det var nog mer pinsamt för honom att det avslöjades att han ljugit än vad det hade varit om han istället hade sagt att han var ute med sin mor.

När jag var i den åldern så var jag istället ofta ute med min far för att handla kläder och varje gång jag fick syn på en kompis så gömde jag mig, om det inte blev för uppenbart för då hälsade jag istället med ett sånt hej som verkligen signalerar att man inte har tid att prata. Allt för att ingen skulle komma fram och se att jag var ute med min pappa.

För två sommar sedan så utsatte jag mig själv för vad som kunde ha blivit den pinsammaste upplevelsen någonsin. Jag åkte till Arvikafestivalen med två av mina kompisar och min mamma, hon betalade rubbet för min del, så det var anledningen till att jag gick med på det. Det som förvånade mig mest var att folk istället tyckte att det var coolt att jag hade dragit dit med min mor och att jag verkade ha en riktigt ”ball morsa.” Istället för vad jag trodde skulle hända, att alla skulle tycka att jag var jätte tontig som inte kunde ta hand om mig själv.

Men något som jag, 18 åriga Albin, fortfarande inte klarar är när mina föräldrar vill komma och kolla på mina

konsserter som jag har med mitt band. Dom känns så missplacerade där, det är bara ungdomar och sen de, två 50 plussare, som jag under hela min uppväxt kallat mamma och pappa.

Men i slutändan så har jag funnit att uttrycket ”Det blir vad man gör det till” funkar mer än väl när det gäller fallet pinsamma föräldrar.

Mustafa målade ut hans egen mamma till något pinsamt, vilket gjorde situationen mycket pinsammare än vad den hade varit om han istället berättat om henne som en ”ball morsa”. Om du tror att det kommer bli pinsamt så visar din kropp det och det gör det pinsamt.

Beskrivning av uppgiften:

Syftet med denna uppgift är att skriva en krönika om relationen mellan föräldrar och ungdomar. En krönika är en personligt utformad text där ett allmängiltigt och aktuellt ämne diskuteras på ett sätt som kan intressera många. Relationen mellan barn och deras föräldrar får i det här sammanhanget sägas vara något som är ständigt aktuellt. Stilnivån i en krönika kan variera beroende på det sammanhang där texten ska publiceras. I detta fall är det en dagstidning som vill att läsarna bidrar med texter. Där kan en personlig och mindre formell stil fungera. Språket måste dock vara vårdat och stilistiskt medvetet. Det är också viktigt att innehållet är anpassat på ett sådant sätt att det kan förstås och uppskattas av läsare som inte känner skribenten.

För att följa instruktionen ska eleven **ge exempel** på egna och/eller andras erfarenheter av hur man kan uppleva sina föräldrar. För att lösa detta led måste eleven alltså beskriva minst en persons upplevelser i samband med skilsmässa. Erfarenheterna ska sedan **jämföras** med vad som framkommer i texthäftet. Här krävs referat eller citat ur någon av texterna i häftet och ett resonemang kring vad som förenar eller skiljer dessa erfarenheter åt. Slutligen ska eleven **reflektera** över orsaker till de känslor som uppstår i dessa sammanhang. Uppmaningarna i instruktionen skrivs också i analysen med fet stil.

Så här har bedömarna resonerat:

Helhetsbedömning: Denna text är skriven av en elev som läser Svenska B. Fokus i texten ligger på hur det känns att skämmas över sina föräldrar och varför unga ofta gör det. Innehållet är engagerande och nyanserat. Texten kan fungera som en krönika och är i stort sett färdig för publicering även om vissa mindre korrigeringar behöver göras.

Innehåll och textanvändning: Eleven **ger flera exempel** på hur man kan uppleva sina föräldrar genom att berätta olika minnen från sin egen uppväxt och tonårstid. Tonen är humoristisk och självironisk, vilket passar bra i en krönika. Att många läsare säkert kan känna igen sig i det som beskrivs är också positivt. Denna elev kan berätta något personligt men utan att låta den personliga erfarenheten dominera innehållet.

Redan efter det första exemplet kommer ett kort men trovärdigt resonemang kring orsakerna till att så många skäms för sina föräldrar under en viss period av livet. Eleven **reflekterar** kring att det är ett ”steg i livets mognadsprocess”, och något alla unga går igenom för att framstå som självständiga. Han förklarar sedan att han imponeras av ungdomar som vågar vara stolta över sina föräldrar. Detta gör texten mer nyanserad och bör kunna väcka tankar hos i alla fall yngre läsare. Att få läsaren att själv reflektera är ofta målet med att skriva en krönika och visar att eleven har anpassat sin text efter situationen.

En av de episoder som eleven återger påminner om en upplevelse Mustafa Can beskriver i sin roman *Tätt intill dagarna*. Ett utdrag ur denna bok fanns med i texthäftet det år eleven skrev provet. Eleven refererar kortfattat Cans upplevelse och **jämför** med hur han själv brukade uppföra sig i liknande

situationer. Det är en styrka i texten att eleven så tydligt pekar på likheten mellan sin egen och Cans erfarenhet. Jämförelsen är inte så utförlig, men preciserad och passar väl in i sammanhanget. Eleven återkommer sedan till Cans berättelse i avslutningen och sammanfattar sin slutsats med hjälp av ytterligare en kommentar. Referatet är tydligt och går att förstå även för den som inte läst romanen. Formuleringen ”Mustafa Can skriver i sin bok ’Tätt intill dagarna’ om hur han ...” är ett bra exempel på hur en välgjord hänvisning kan se ut i en krönika.

Disposition och sammanhang: Eleven har planerat sin text så att han varvar exempel med reflektioner och den snyggt infogade jämförelsen. Det är en disposition som fungerar. I inledningen ställer han en direkt fråga till läsaren vilket är ett sätt att skapa engagemang och intresse. Avslutningen inleds med orden ”Men i slutändan” vilket signalerar att texten närmar sig sitt slut. Här får läsaren en sammanfattning av vad eleven kommit fram till, nämligen att ”Det blir vad man gör det till”.

Eleven visar tydligt att han är medveten om att texter ska indelas i stycken, men han markerar dem inte alltid korrekt. Vid flera tillfällen gör eleven så kallade hybridstycken där han låter en ny mening börja på ny rad utan blankrad före eller indrag.

Språk och stil: Eleven har en personlig ton och formuleringar som ”hon betalade rubbet för min del” och ”jag verkade ha en riktigt ’ball morsa’” ger texten en lättsam, vardaglig ton utan att vara ovårdad. Stilen passar med andra ord ganska bra i en krönika.

Språkligt är lösningen något ojämn och eleven är inte helt grammatiskt säker. Han skriver till exempel vid ett tillfälle ”om man har en förälder som håller efter sig hela tiden”. Det förekommer även en del upprepningar av uttryck som gör språket onödigt omständligt.

Betyg: Denna text får betyget *Väl godkänt*. Som helhet är den en lyckad krönika med ett både roande och tankeväckande innehåll. Med tanke på den osäkra styckemarkeringen och det ibland inte helt bearbetade språket bör den dock korrigeras något före en publicering.